

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83906,Waga-Jakub-Ignacy.html>
2021-11-28, 09:29

Waga Jakub Ignacy

WAGA Jakub Ignacy (26 VII 1800, Grabowo, k. Łomży – 23 II 1872, Łomża), botanik, nauczyciel. Syn Bernarda, ziemianina, i Agaty z Gutowskich, brat Antoniego.

Kształcił się w szkołach pijarskich w Szczuczynie i w Łomży oraz w szkole wojewódzkiej w Warszawie, gdzie zainteresował go botaniką nauczyciel E. Andraszek. Studia przyrodnicze odbył na Królewskim Uniw. Warszawskim (1821–24), uzyskał magisterium z zoologii (pod kierunkiem P. Jarockiego, ale współpracował też z M. Szubertem w Ogrodzie Botanicznym). Pracował jako nauczyciel, początkowo w Warszawie i Radomiu, a od 1825 do emerytury (1862) w Łomży. Uprawiał tam florystykę, eksplorował okolice Rajgrodu, Grajewa, Augustowa, tereny nad Biebrzą, głównie podczas wakacji, wciągał do tego uczniów. W 1829 uczestniczył w wyprawie florystycznej po Polsce zorganizowanej przez M. Szuberta, razem z W. Jastrzębowskiem i in. Trasa wiodła przez Augustowskie, Puszcę Augustowską, Podlasie, Mazowsze, Lubelszczyznę i Sandomierskie. W. przeszedł całą drogę, powiększył swój naukowy zielnik, zapoczątkowany w czasach szkolnych. Przesyłał pozyskane rośliny do Ogródu Botanicznego UW. Wdał się w spór z L. Zejsznerem, który zarzucał mu oszustwo w sprawie odnalezienia pod Grabowem *Linnea borealis*. W. podał o tym wzmiankę w „Pamiętniku Warszawskim Umiejętności Czystych i Stosowanych” (1829), a był w tym czasie na wspomnianej wyprawie z Szubertem. Roślinę tę, rzadką w naszym klimacie i poszukiwaną, odnalazł współpracujący z nim brat Antoni, W. zaś podał informację do prasy. W 1830 zaprezentował władzom oświatowym Królestwa Polskiego rękopis pt. *Rodzajowe cechy roślin Królestwa Polskiego z wyliczeniem gatunków w latach 1823–1828 znalezionych*, który jednak nie znalazł aprobaty. W. nadal gromadził materiały do zamierzonego dzieła, herboryzując w lasach prywatnych i ogrodach okolicznego

zaprzyżnionego ziemiaństwa. Kłopoty z wykształceniem syna (szkoła w Łomży utraciła status powiatowej) i jego chorobą (gruźlica), wciąż opóźniały jego ukończenie. Ostatecznie wydał je w 2 tomach pt. *Flora Polska jawno kwiatowych rodzajów oraz botaniczne opisy tak dzikich jako i hodowlanych pod otwartym niebem jawno kwiatowych Królestwa Polskiego roślin* (Warszawa, 1847–48). Opisał w nim 1061 gatunków. Publikacja wymagała przewyciężenia znacznych trudności natury biurokratycznej i finansowej. Udało się do niej doprowadzić dzięki stosunkom brata W., Antoniego.

Dzieło było oceniane różnie – J. Rostafiński uznawał je za przestarzałe (zbyt mało gatunków, układ Linneusza), współczesny botanik K. Rostański uważa je za cenny wkład w polską literaturę botaniczną. Po raz pierwszy *Flora Polska* objęła tak duży obszar Polski środkowej, była ułożona w sposób łatwy do wykorzystania, dostępny dla studentów, nie odbiegała poziomem od podobnych opracowań ziem ościennych. W 1851 W. awansował na inspektora gimnazjum w Łomży. Zajmował się też przekładami. W 1868 ukazała się w jego tłumaczeniu *Wielość światów zamieszkiwanych* K. Flammariona, a w 1871 *Historyja roślin* L. Figuiera, którą W. rozszerzył, głównie rozbudowując przegląd flory polskiej. Był cenionym botanikiem i nauczycielem. W Ogrodzie Botanicznym w Warszawie obok pomnika M. Szuberta stoi jego pomnik (zniszczony podczas II wojny światowej, został odtworzony w 1964). W 1967 postawiono mu też pomnik w Łomży.

SBP (A. Skirgiełło).

Encyklopedia powszechna S. Orgelbranda, t. 15, Warszawa 1903; W. Grębecka: *Historyja roślin – przekład czy dzieło własne Jakuba Wagi*, [w:] *Jakub Waga – pedagog i uczonec*, red. W. Grębecka, Łomża 2001; *Jakub Waga (1800–1872) w 150 rocznicę urodzin*, „Acta Societatis Botanicorum Poloniae”, Łomża 2001; E. Jankowski: *Historyja roślin p. Ludwika Figuiera w przekładzie autora Flory Polskiej Jakuba Wagi*, „Przyroda i Przemysł” 1872; J. Mowszowicz: *Jakub Waga jako botanik*, [w:] *Rodzina Wagów w kulturze polskiej*, red. W. Grębecka, Warszawa 1974; K. Rostański: *Znaczenie Jakuba Wagi dla*

badań flory naczyniowej Polski, [w:] Jakub Waga – pedagog i uczonek, red. W. Grębecka, Łomża 2001; J. Rostański: Słownik polskich imion rodzajów roślin oraz wyższych skupień roślin poprzedzony historyczną rozprawą o źródłach, Kraków 1900; Archiwum ZZSD PAN: korespondencja J. Wagi; Archiwum A. Wagi.

Wanda Grębecka

[Poprzedni](#)
[Następny](#)